

ODMORIŠTE „ĐURĐEVAK“

– Pjer, ustaj, vreme je!

Pjer mirno spava tvrdoglavošću dvadesetogodišnjaka, slepog poverenja u majčinu revnost. Njegova stara, kakva je, nervozna i sklona nesanici, teško da bi okasnila. On se okrenu prema zidu u jednom cugu, ogrativši snom svoja snažna leđa i izbrijani potiljak. Ona ga je posmatrala sećajući se ranih jutara, tako nedavnih, kada ga je budila i slala u seosku školu. On kao da ponovo spava dubokim snom, ali ona više ne insistira. Zna da se za njega noć završila, da je počeo dan čiji će se program neumoljivo odvijati.

Četvrt sata kasnije pridružuje joj se u kuhinji i ona mu sipa gustu čokoladu u veliku cvetnu činiju. On posmatra ispred sebe tamni pravougaonik uokviren prozorom.

– Mrak je – reče on – ali dani su ipak sve duži. Za manje od sat vremena moći ću da ugasim farove.

Ona, kao da sanja. Ona koja već petnaest godina nije napustila Bule-le-Tru.

– Da, proleće kuca na vrata. Tamo, na jugu, možda ćeš već naići na cvat kajsija.

– Eh, jug! U ovo doba ne idemo dalje od Liona. A kajsije pored puta... Pa čak i da ih ima, nemamo mi vremena da ih gledamo.

On ustaje, i samo iz poštovanja prema majci, iako seoska tradicija nalaže da muškarac ne pere sudove, propere činiju pod česmom u sudoperi.

– Kad ću te ponovo videti?

– Kao i obično, prekosutra uveče. Tamo i nazad do Liona, spavanje u kabini, a sve u društvu prijatelja Gastona.

– Kao i obično – promrmlja ona za sebe. Nikako da se naviknem. Dobro, ako se tebi sviđa...

On slegne ramenima.

– Mora se!

Impozantni obris kamiona sa poluprikolicom ocrtavao se na sve beljem horizontu. Pjer ga polako obiđe. Svakog jutra isto, topli talas radosti ga je obuzimao pri ponovnom susretu sa njegovom ogromnom „igračkicom“. Nije se usuđivao da prizna staroj, ali u stvari najdraže bi mu bilo kad bi mogao u njemu da raspredi krevet i da tu spava. Uzalud su je zaključavali na sve strane, mašina je zbog svoje glomaznosti bila slabo zaštićena od raznoraznih napada, udaraca, skidanja delova, provalnih krađa! Čak je i krađa čitavog vozila, sve sa tovarom, bila moguća. Ma koliko bilo malo verovatno, to je sve već viđeno.

Pa ipak, i ovog puta sve je izgledalo u redu, sem što ga je trebalo što pre oprati. Pjer nasloni mini-merdevine na rešetku hladnjaka i poče da čisti šoferšajbnu, prostranu i izbočenu. Šoferšajbna je svest vozila. Sve ostalo može ostati blatnjavo i prašnjavo, ali šoferšajbna mora biti besprekorna.

Zatim se spusti na kolena gotovo pobožno, ispred farova kako bi ih obrisao. Dune u staklo i prođe belom krpom, pažljivo i nežno poput majke koja briše musavo lice deteta.

Pošto su se merdevine našle na svom mestu, uz ogradicu, on se pope u kabinu, baci se na sedišta i pritisnu starter.

U Bulonj-Bijankuru, na keju Puan-di-Žur, na uglu sa Senskom ulicom, stoji stara šepava zgrada. Od njene oronulosti odskače kafe u prizemlju, sjaj njegovog neonskog svetla, nikla i šarenilo flipera. Gaston živi sâm u jednom sobičku na šestom spratu. Ali sad čeka kao za-peta puška ispred bistrea. Poluprikolica se na brzinu zaustavi da ga pokupi.

– ‘Si dobro, čiča?

– Dobro.

Sve podešeno kao švajcarski sat. Gaston ispoštova ritual, pauzu od tri minuta, zatim poče da odmotava vreću za spavanje na sedištu koja ga razdvaja od Pjera, a onda rasporedi oko njih termos, frižidere, cegere, posude i tašnice, brzinom i veštinom koje odaju dugo sticanu rutinu. Gaston je suvonjav čovečuljak, ne više toliko mlad, obazriv, spokojnog izraza lica. Oseća se da je podređen pesimističnoj mudrosti slabe osobe, da je još odmale-na navikao da se „uparadi“ udarcima ovog sveta, za koji zna, iz sad već bogatog iskustva, da je fundamentalno neprijateljski naklonjen. Nakon što je završio sa raspriemanjem, prelazi na seansu presvlačenja. Umesto cipela obuva postavljene papuče, umesto jaknice navlači debelu rolku, umesto beretke stavlja zimsku kapu, čak se upustio u presvlačenje pantalona, što nije bilo jednostavno u tako suženom prostoru koji je, uz sve to, u pokretu.

Pjer ne mora da gleda da bi video taj njegov ringišpil. Iako pogledom fiksira lavirint zatrpanih ulica koje vode do obilaznice, ne propušta ništa od tog već tako dobro poznatog vrtloga sa svoje desne strane.

– U stvari, obukao si se da bi sišao i čim si ušao, već se presvlačiš – komentariše on.

Gaston se ne usuđuje da odgovori.

– Pitam se zašto ne siđeš u spavaćici, tako bi jednim udarcem dve muve sredio, ha?

Gaston je seo na naslon sedišta. Iskoristio je start vozila na zelenom svetlu da se zavali u raspriemljenu kušet kabinu iza sedišta. Čuje se njegovu poslednja replika.

– Kad budeš imao pametnijih pitanja, probudi me.

Pet minuta kasnije kamion se priključio na obilaznicu na kojoj je bila gužva, doduše podnošljiva, uprkos jutarnjim satima. Za Pjera je to bila samo još jedna od lakših uvertira. Čitava ta bujica vozila sa kombijima, buržujkim kolima i autobusima sa radnicima, preplavila je i učinila neprepoznatljivim prave auto-putaše. Za filtriranje je trebalo sačekati odvajanje za Ranžis, Orli, Longžimo ili Korbej-Eson kao i sporednu traku za Fontenblo da bi se konačno stiglo do naplatne rampe kod Fleri-Merožisa, do te velike betonske trake, do praga auto-puta.

Kad je malo kasnije stao iza četiri teretnjaka u red za šalter, bio je zadovoljan iz dva razloga. Ne samo da je on bio taj koji je vozio, nego je uz to i Gaston zaspao, pa ga svojim pričama nije zamajavao, i tako nije promašio izlaz na A6. Pruži svečano karticu šalterskom radniku, uze je nazad i vozilo krenu kako bi se vinulo na gladak beli put koji klizi ka srcu Francuske.

Pošto je napunio rezervoar na pumpi kod Žoanjiija – što je takođe bio ritual – vratio se na krstarenje sve do odvajanja za Puji-an-Oksa, zatim je usporio i skrenuo na odmorište

„Đurđevak“ za užinu u osam. I tek što se vozilo zaustavilo ispod bukovog šumarka, pojavi se Gaston iza sedišta i poče da skuplja stvari za doručak. I to je bilo čvrsto ustanovljeno.

Pjer skoči na tlo. Sa svojom uskom sintetičkom plavom trenerkom i mokasinama izgledao je kao sportista na treningu. Najzad, on i načini nekoliko gimnastičkih pokreta, odboksova u prazno skakućući, pa otrča, savršeno odmerenim koracima. Kad se vratio zagrejan i zadihan, Gaston je završavao sa presvlačenjem u svoju „dnevnu odeću“. Zatim, smireno, postavi jedan od postojećih stolova na odmorištu. Bio je to pravi aristokratski doručak, sa kafom, toplim mlekom, kroasanima, buterom, džemom i medom.

– E, to cenim kod tebe, primeti Pjer, taj tvoj osećaj za komfor. Rekao bi čovek da vazda vučeš za sobom što stan tvoje majke, što deo hotela sa tri zvezdice.

– Sve u svoje vreme – odgovori Gaston, sipajući med na jednu polovinu kroasana. Tri-deset godina, svakog jutra pre posla, ja sam bio na čašici suvog belog vina. Samo belo vino iz Šaranta, ništa više. Sve do dana kada sam shvatio da imam želudac i bubrege. Tu je bio kraj svemu. I alkoholu i cigaretama. Kafa sa mlekom za gospodina! Sa dvopekrom i marmeladom od narandže. Kao bakica u *Kleridžu*.¹ Čak ću ti reći jednu dobru stvar...

Zaustavi se kako bi zagrizao kroasan. Pjer sede pored njega.

– Dakle, šta bi sa tom dobrom stvari?

– E pa, pitam se da li možda da prestanem i sa kafom sa mlekom, pošto nije baš najlakša za varenje, i da pređem na čaj sa limunom. Zato što je čaj sa limunom vrh vrhova!

– Samo još da pređeš na jaja sa slaninom, kao Englezi!

– A ne! Nipošto! Nikako slano za doručak! Jer doručak mora ostati... Kako da ti objasnim? Mora biti prijatan, ne, blag, ne, srdačan, ni to, majčinski. E, to je to! Majčinski! Doručak treba da nas vrati u detinjstvo. Zato što dan koji počinje možda i neće biti za šalu. Dakle, treba nam nešto nežno, što uliva poverenje, za početak dana. Dakle toplo i slatko, i ne treba odustajati od toga.

– A tvoj flanelski pojas?

– Eto i to! I to je majčinski! Jesi l' shvatio povezanost, ili si to sad slučajno rekao?

– Ne, nisam shvatio.

– Povoje za bebe! Moj flanelski pojas je povratak u pelene!

– Je l' me zezaš? A cucla, kad ćeš nju?

– E, batice, gledaj mene pa se uči! Bar u nečemu imam prednost u odnosu na tebe. Već sam bio u tvojim godinama, i niko, pa čak ni blagi Bog ne može mi to oduzeti. Dok, sa druge strane, ti ne možeš biti siguran da ćeš dogurati do svojih.

– Ja ti mogu reći da me te priče o godinama ostavljaju prilično indiferentnim. Mislim da se čovek rađa glup ili pronicljiv jednom zasvagda i da takav ostaje do kraja života.

– I da i ne. Zato što ipak u glupostima postoje različiti nivoi, mislim da postoje određene godine koje su prikladne za gluposti. Posle, stvari se ipak malo srede.

– A po tebi, koje su to, kako ti kažeš, prikladne godine?

– Sve zavisi od čoveka.

– A za mene, na primer, to je dvadeset i jedna godina?

– Zašto baš dvadeset i jedna?

---

¹ Prestižni engleski lanac hotela. (*Prim. prev.*)

- Zato što sad imam dvadeset i jednu.
- Gaston ga gleda ironično pijuckajući kafu.
- Otkako vozimo zajedno, da, posmatram te i gledam kakvu li ćeš glupost napraviti.
- I ne možeš da nađeš, zato što ne pušim i ne pijem suva bela.
- Da, ali vidiš, treba razlikovati velike od malih gluposti. Duvan i suvo belo, to su male gluposti. To može sahraniti čoveka, ali tek na duge staze.
- Dok velike gluposti mogu sahraniti čoveka odjednom?
- Tako je. Kad sam bio tvojih godina, možda čak i mlađi, priključio sam se Pokretu otpora.
- Je l' to bila velika glupost?
- Ogromna! Nisam imao pojma koliko je to opasno. Naravno, imao sam sreće. Moj najbolji drug je bio sa mnom, ali tamo je i ostao. Uhapšen, poslat u logor, i nestao. A zašto? Čemu je to služilo? Već trideset godina se pitam.
- Što se toga tiče, meni tako nešto ne pretilo – primeti Pjer.
- Ništa, u tom smislu, ne.
- Što opet znači da moju veliku glupost i dalje tražiš, pošto je nisi do sada našao?
- Ne, još je nisam našao. Ne još, ali mogu da je namirišem...

Dva dana kasnije, Pjerov i Gastonov kamion se ponovo u istim jutarnjim satima, našao na naplatnoj rampi kod Fleri-Merožisa. Ovaj put za kormilom je bio Gaston, a sa njegove desne strane Pjer koji se osećao kao i obično, blago frustrirano kad započinje dan u sporednoj ulozi. Ni za šta na svetu ne bi ispoljio to tako nerazumno osećanje, koje je jedva sebi priznavao, međutim, on se ipak malo ozlovolji.

– Zdravo, Beber! Opet radiš?

Ta Gastonova potreba da se familijarizuje sa službenicima na naplatnoj rampi, tom posebnom vrstom ljudi, bila je pomalo misteriozna! Pjer je sâm ulazak na auto-put smatrao više kao neki svečani trenutak gde izlišnim ćaskanjima nije bilo mesta.

– Pa da – objasni službenik. – Menjam Tjenu, jer mu se sestra udaje.

– Aha – zaključio Gaston – znači nećeš biti tu u petak?

– Pa ne, Tjeno će raditi.

– Onda se vidimo sledeće nedelje.

– Važi, srećan put!

Gaston pruži karticu za putarinu Pjeru. Vozilo zajezdi auto-putem. Gaston je prelazio iz jedne brzine u drugu, penzionerski, bez naglog ubrzavanja. Zavlada euforija koju pružaju krstarenje ogromnim vozilom, svitanje u nagoveštaju divnog dana. Pjer se igrao karticom, zavaljen u sedište.

– Vidiš sad, ti tipovi što rade na šalterima, ja ih ne razumem. I jesu i nisu.

Gaston je već naslućivao Pjerov elaborat koji je odbijao da prati.

– I jesu i nisu šta?

– Pa sa auto-puta! Ostaju na vratima, bre! I što je najgore, uveče, kada završe dan, sednu na motor i vrate se na svoja seoska imanja. A auto-put, brale?

– Šta auto-put?

– Ma daj, pa potrudi se malo! Zar ne osećaš da kad pređeš šalter za ulazak, ono kad držiš karticu za putarinu u ruci, da se nešto dešava? Zatim se sručiš na desnu betonsku traku,

čvrstu, čistu, brzu, nije zezanje. Prešao si u drugi svet. Sad si u jednom novom. Auto-put je to, bre! Ti si sa auto-puta!

Gaston se čvrsto držao svog nerazumevanja.

– Ne, za mene je auto-put posao i tačka. Čak bih rekao da je pomalo monotono. Naročito sa teretnjakom kakav je ovaj naš. Eh, u mladosti bi mi se svidelo da projurim ovuda dvesta na sat sa maseratijem. Al', umesto što predem ovuda sa četrdeset tona za guzicom, za mene je mnogo zabavnija magistrala, sa svim svojim ukrštanjima sa prugama i malim bistroima.

– Dobro, priznade Pjer, maserati i dvesta na sat. Vidiš to, ja, osoba koja ti sad govori, ja sam to već uradio.

– Ti si to uradio? Ti si išao dvesta na sat maseratijem po auto-putu?

– Naravno, nije bio maserati, nego jedan stari krajsler, znaš onaj što ga je Bernar pum-pao? Išli smo do sto osamdeset na auto-putu.

– Pa nije baš isto.

– Nećeš valjda da sitničariš za dvadeset?

– Ne sitničarim, kažem, nije isto.

– Dobro, a ja ti kažem da mi je draži naš teretnjak.

– Objasni.

– Zato što u maseratiju...

– U napumpanom krajsleru...

– Isto je, slepljen si uz zemlju. Ne dominiraš. Dok je pak naša mašina visoka, dominiraš.

– A ti imaš potrebu da dominiraš?

– Ja, ja volim auto-put, i volim da ga gledam. Evo, pogledaj ovu liniju koja se pruža do horizonta! Ma, merak! Pa to ne vidiš kad si potrbuške na zemlji.

Gaston klimnu glavom, sa blagošću.

– U stvari, ti bi trebalo da pilotiraš avionom. I kad već pričamo o dominaciji, lepo bi dominirao!

Pjer je bio revoltiran. Iznerviran.

– Ništa nisi razumeo, ili to namerno radiš! Pa nije avion isto. Previsoko je. Moraš biti na auto-putu. Biti sa njega. Ne silaziti.

Tog jutra odmorište „Đurđevak“ je blistalo tako radosnim bojama na žutom suncu da se spram njega auto-put mogao dojmiti kao pakao sazdan od buke i betona. Gaston je počeo da čisti kabinu i izvadio je čitav asortiman krpa, pera za skupljanje prašine, metlica i sredstava za čišćenje, što je Pjer propratio ironičnim pogledom, pošto je izašao da protegli noge.

– Izračunao sam da je kabina prostor u kom provodim najviše vremena u životu. Pa kad je već tako, da lepo bude sve čisto – objašnjavao je, kao da sam za sebe priča.

Pjer se udalji privučen atmosferom šumarka, njegovom okrepljujućom svežinom. Što je više zalazio među drveće koje pupi, halabuka saobraćaja se smanjivala. Bio je preplavljen nekim čudnim, nepoznatim osećanjem. Čitavo njegovo biće bilo je razneženo, što do sada nije osetio, osim možda jednom, davno, kada se prvi put približavao krevecu svoje tek rođene sestre. Nežni listići brujali su od cvrkuta ptica i leta insekata. Disao je punim plućima, kao da je napokon naišao na vazduh na otvorenom posle dugog zagušljivog tunela.

Odjednom se zaustavi. Nedaleko primeti jedan šarmantan prizor. Devojka plave kose u roze haljini sedela je na travi. Ne vidi ga. Njen pogled je posvećen samo kravama, njihov tri-četiri, koje se polako udaljavaju po proplanku. Pjer poželi da je vidi izbliza, da popriča. Približio se još. Odjednom se zaustavio. Ispred nosa mu se pojavi ograda. Gnusna rešetka, zatvorenička, skoro pa koncentraciona, sa zaobljenim korpičastim i ježolikim vrhom, od metalne bodljikave žice. Pjer pripada auto-putu. Jedno odmorište nije mesto za beg. Udaljena buka saobraćaja ponovo je doprla do njega. Međutim, on je ostao skamenjen, kao da je ugledao meduzu, prstiju zakačenih za rešetku, a pogleda uperenog u plavokosu mrlju u podnožju starog duda. Na kraju do njega ipak dopre dobro poznati zvuk, upozorenje prijatelja iz vozila. Gaston je nestrpljiv. Treba da se vrate. Pjer se otme kontemplaciji i vrati u stvarnost, poluprikolici, auto-putu.

Gaston vozi. I dalje je u potpunosti u svojim pričama oko čišćenja.

– Ipak je mnogo čistije sad, konstatova on, sav srećan.

Pjer ništa ne govori. Nije tu. Ostao je okačen za rešetku koja se graniči sa odmorištem „Đurđevak“. Srećan je. Smeši se anđelima što nevidljivo lebde na čistom nebu.

– Nešto si mi odjednom ćutljiv. Nemaš šta da kažeš? – začudi se Gaston.

– Ja? Ne. Pa šta misliš da treba da ti kažem?

– Šta ja znam.

Pjer se prodrma i pokuša da zakorači u stvarnost.

– Eto – završi on uzdišući – stiglo nam je proleće!

Otkaćena prikolica stajala je na nožici. Kamion je mogao da napusti skladište u Lionu pre nego što radnici završe istovar.

– Ono što je simpatično sa teretnjakom, oceni zadovoljno Gaston za volanom, jeste što možemo da zbrišemo sa šleperom dok se vrši utovar i istovar. Postaje maltene šminkerski auto.

– Da, ali ponekad bi bilo bolje da imamo svak svoj šleper – prigovori Pjer.

– Zašto to kažeš? Hoćeš da se razdvojimo?

– Ne, zbog tebe kažem. Zato što inače u ovo vreme idemo u menzu, a znam da ti baš i nisi ljubitelj menze. Sa svojim kolicima bi mogao da odeš do kutlače Majka Mare, kojoj nema ravne kad su u pitanju dobro iskrčkana jela.

– Fakat je da sa tobom mora uvek da se jede s nogu i to u ambijentu zubarske ambulante.

– U menzi ide brzo i čisto je. A osim toga, ima i izbora.

Stadoše u red gurajući tacnu po šipkama koje su se pružale duž vitrine sa serviranim tanjirima. Gastonova namrštenost u potpunosti je izražavala njegovo negodovanje. Pjer je izabrao salatu od svežeg povrća i meso sa roštilja, a Gaston seosku paštetu i škembiće.

– ‘Si video koliki izbor? – pobednički dodade Pjer. – I ni sekunde čekanja.

Zatim pogleda u Gastonov tanjir i začudi se.

– Šta je to?

– Trebalo bi da budu škembići – odgovori Gaston oprezno.

– Naravno, u Lionu.

– Da, ali nije normalno što će biti hladni.

– Nije trebalo to da uzmeš, bolje da si ovo uzeo, reče pokazujući na svoju salatu. – Ona se svakako neće ohladiti.

Gaston slegnu ramenima.

– Zbog te tvoje famozne brzine ja sad moram da započnem ručak sa glavnim jelom. U suprotnom, moji škembići će se stvrdnuti u masnoći. A hladni škembići – to ne dolazi u obzir. Ne-mo-gu-će. Zapamti to dobro! I ako ti to bude jedina stvar koju si od mene naučio, nisi izgubio vreme. Zato je meni draže da malo pričekam, dok pijuckam sa prijateljima u nekom malom bistrou. Gazdarica sama donosi jelo sa dnevnog menija, krčkano i toplo taman koliko treba. Toliko što se brzine tiče. Što se kuhinje tiče, bolje i da ne pričam. U menzama se, ne znam zašto, ne usuđuju začiniti. Na primer, škembići podrazumevaju crni luk, beli luk, timijan, lovorov list, klinčiće, i mnogo bibera. Vrući i dobro začinjeni – škembići. Ajde sada probaj, molim te, ovo i reci mi da ne liči na klot testo za dijetu bez soli!

– Trebalo je nešto drugo da uzmeš, imao si izbora.

– Izbora? Kakav mi je to izbor! Sad ću ti reći jednu dobru stvar: u restoranima, što manje izbora ima, bolja su jela. Ako ti nude pedeset jela, možeš slobodno produžiti dalje, jer su loša. Dobra kuvarica poznaje samo jednu stvar: glavno jelo dnevnog menija.

– Hajde da popijemo po koka-kolu, pa ćeš se oporaviti.

– Koka-kolu sa škembićima!

– Treba da se čuješ dok pričaš. Već deset minuta mi objašnjavaš kako to nisu škembići.

Jeli su u tišini, i svako je odlutao u svoje misli. Na kraju je Pjer zaključio:

– Vidiš, u suštini, nemamo baš istu koncepciju što se tiče posla. Ja sam bez ikakve sumnje A6 a ti si N7.²

Lepo vreme je delovalo neuništivo. Odmoriste „Đurđevak“ je više nego ikada zaslužno nosilo svoje ime. Gaston je legao nedaleko od vozila. Sa travkom u ustima, gledao je u nebo kroz nežne grančice trepeljike. Pjer se brzo uputio ka zaleđini odmorišta. Prstiju okačenih o rešetke, posmatrao je proplanak. Razočarenje. Krave su bile tu, ali čobančice nigde. Čekao je, oklevao, i zatim se odluči da piša kroz rešetke.

– Samo slobodno, nemojte se ustručavati.

Mladi glas sa prizvukom burgundskog akcenta dopirao je iz levog grma. Pjer brzo složi sve na svoje mesto.

– Za to što je rešetka tu, postoji razlog. Tu je da spreči širenje prljavštine sa auto-puta. Zagađenje!

Pjer se trudio da sad već pomalo daleku i idealizovanu sliku koja mu se mota već deset dana po glavi uskladi sa ovom vrlo konkretnom slikom devojke pred sobom. On ju je zamišljao višu, mršaviju i pre svega manje mladu. Prava tinejdžerka, pomalo previše rustična, bez trunka šminke na licu posutom pegicama. Odmah je zaključio da mu se baš ovako i više sviđa.

– Dolazite često ovde?

To je jedino što je mogao da smisli u toj neprijatnoj situaciji.

– Ponekad. Ali čini mi se, vi takođe. Prepoznajem vaš kamion.

Nastupi tišina puna prolećnog šuškanja.

– Kako je mirno ovde, a tako blizu auto-puta. Odmoriste „Đurđevak“. Zašto se baš tako zove? Je l' ima đurđevka u blizini?

---

² U Francuskoj, A6 je auto-put broj 6, a N7 je magistrala broj 7. (Prim. prev.)

– Bilo ih je, ispravi ga devojka. Ovde je bila šuma. Da, puno đurđevka u proleće. Kad je izgrađen auto-put, šuma je nestala. Proždrao ju je, progutao, auto-put, kao posle zemljotresa. A đurđevak, nestao!

Ponovo tišina. Ona sede na tlo i osloni rame na rešetke.

– Mi dođemo dva puta nedeljno – objasni Pjer. – Samo što, naravno, svaki drugi put idemo ka Parizu, a tada smo sa druge strane auto-puta. Da bi se došlo dovde trebalo bi preći peške dve trake, a to je opasno i zabranjeno. A vi, imate farmu u blizini?

– Moji roditelji, da. U Lizinjju. Lizinji-sir-Uš. Na petsto metara, ma ni toliko. Samo što je moj brat otišao u grad. Radio je kao električar u Bonu.³ Neće da grebe po zemlji, kako on kaže. Tako da ne znamo uopšte šta će se desiti sa imanjem kada tata više ne bude imao snage.

– Pa da, progres, potvrdi Pjer.

Vetar prođe lagano kroz drveće. Začu se poziv poluprikolice.

– Moram da idem – reče Pjer. – Možda se ponovo vidimo uskoro.

Devojka ustade.

– Doviđenja!

Pjer pohita, ali se čim pre i vrati.

– A kako se zovete?

– Marineta. A vi?

– Pjer.

Nekoliko trenutaka kasnije, Gaston pomisli kako se nešto promenilo u duhu njegovog družbenika. Možda je odjednom počeo da se brine za ljude u braku?

– Ima trenutaka – reče on – kad se pitam kako žive ti moji poženjani drugovi. Cele sedmice na putu. Pa posle, kod kuće, više ti se spava nego išta drugo. I naravno, nema šanse da se ide negde kolima. A ženica onda, naravno, sigurno se oseća zapostavljenom.

Zatim, nakon trenutka tišine:

– A ti nikad nisi bio oženjen, u prošlosti?

– Da, u prošlosti – prizna Gaston bez entuzijazma.

– I?

– Pa i ona, kao i ja.

– Šta kao ti?

– Pa da, šta drugo, ja sam stalno odlazio, pa je i ona jednom otišla.

– Samo što si se ti vraćao.

– Ona, ona se nije vratila. Otišla za jednog tipa što je imao prodavnicu. Za jednog što ne mrda!

Nakon dubokog razmišljanja, on zaključio sledećim ozbiljno pretećim tonom:

– U stvari, auto-put i žene, to ne ide zajedno.

Ustanovljeni poredak nalagao je da Gaston pere vozilo svaki drugi put. Stvari se tako odvijaju u svim kamiondžijskim ekipama. Međutim, gotovo svaki put je Pjer preuzimao inicijativu, a Gaston je prepuštao svoj red filozofirajući. Očigledno nisu imali iste nazore što se tiče higijene, ni lične, niti prema radnoj sredini.

---

³ Gradić u Francuskoj blizu Dižona. (Prim. prev.)

Toga dana Gaston je prodavao zjala na sedištu, dok je Pjer prao karoseriju zaglušujuće jakim mlazom vode, koji je prekidao nekolicinu njihovih verbalnih razmena kroz poluotvoren prozor.

– Zar ne misliš da je dosta? – upita Gaston.

– Dosta čega?

– Da si dosta polivao. Zamišljaš da si u frizersko-kozmetičkom salonu?

Pjer bez odgovora zatvori mlaz vode i iz kante izvadi sunđer iz kog je curila voda.

– Kad smo se udružili, bilo mi je jasno da lutkice, amajlije, poster i sve sto se kači na teretnjake i nije po tvom ukusu – dodade Gaston.

– U pravu si, mislim da to ne ide uz ovu vrstu lepote vozila.

– A šta je, po tvom mišljenju, ova vrsta lepote?

– Korisna, prilagođena, funkcionalna lepota, šta drugo. Lepota koja liči na auto-put. Dakle, ništa što se vuče, visi i ničemu ne koristi. Ništa što ulepšava.

– Priznaj da sam odmah sve skinuo, pa čak i lepu cicu sa golim butkama iz Vedola, što je klizila po haubici.

– Nju si mogao i da ostaviš – priznade Pjer, uzevši ponovo cev u ruke.

– Vidi, vidi, gospodičić se vraća na zemlju. To mora da je zbog proleća. Moraćeš da naslikaš cveće po karoseriji.

Pjer nije dobro čuo zbog buke mlaza po ciradi.

– Šta po karoseriji?

– Kažem, moraćeš da naslikaš cvetiće po karoseriji. Đurđevak, na primer.

Mlaz se uputi ka Gastonovom licu koji brzo zatvori prozor.

Tog istog dana, na tradicionalnoj pauzi na odmorištu „Đurđevak“, dođe do incidenta koji je više zabrinuo Gastona no što ga je zabavio. Pjer je mislio da mu je kolega zaspao u kušet kabini, otvorio je zadnji deo prikolice i izvadio male metalne merdevine da bi se popeo na krov. Zatim se uputio ka zaleđini odmorišta. Ponekad neki zli duhovi krenu da upravljaju događajima. Scena koja je usledila mogla se videti sa bilo koje tačke na putu koji obilazi ovo mesto u velikoj krivini. A okolnosti su bile takve da su se dva saobraćajna policajca pojavila na motorima u trenutku kada je Pjer prislonio merdevine uz ogradu i počeo da se penje. Pošto se našao u društvu, i pošto su mu se obratili, morao je da siđe. Gaston se umešao. Počelo je objašnjavanje uz živu gestikulaciju. Jedan od motoraša je izvadio svu svoju birokratsku opremu na vozilo i udubio se u pisanje, dok je Gaston vratio merdevine na svoje mesto. Zatim su se motoraši udaljili, sedeći poput dva jahača apokalipse, a vozilo se vratilo na put ka Lionu.

Nakon duge pauze, Pjer, za volanom, progovori prvi.

– Je l' vidiš to selo tamo? Svaki put kad prolazim ispred, setim se svog sela. Sa tom patuljastom crkvom i kućama sabijenim oko nje, liči na Parlin, kod Pi-de-la-Šo. A to je stvarno u samom centru Overnje. Zemlja krava i prodavaca uglja. Pre samo dvadeset godina, ljudi i životinje živeli su u istim prostorijama. U dnu krave, sa leve strane svinjac, sa desne kokošinjac sa kliznim vratašcima kako bi perad izašla. Pored prozora, sto za ručavanje, a sa sva-ke strane stola, po jedan veliki krevet, gde se rasporede članovi porodice. Tako da se zimi, ni jedan prdež toplote nije gubio. Al' da vidiš atmosferu, kad zaroniš u nju izvana! Možeš nožem da sečeš po vazduhu!

– Ma nisi ti to mogao da doživiš, ti si suviše mlad! – prigovori Gaston.

– Pa ne, ali sam se rodio na takvom mestu. Što bi neki rekli – to je nasledno. Ponekad se pitam da li sam uopšte i izašao iz toga. Isto kao i za pod. Od nabijene zemlje. Nema priče o pločicama ili drvenom podu. Tako, nema brisanja nogu kad se ulazi, ne! Zemlja sa polja što se zalepila za đon i zemlja iznutra, baš te briga, sve se pomeša! Eto, ja to cenim u našem poslu: možeš da radiš u mokasinama sa mekanim đonom. Pa ipak, nije bilo samo loših stvari u našem kraju. Na primer, grejalo se i kuvalo na drva. Može da priča ko šta hoće, drugo su gas ili struja koji su došli kasnije, kada se moja stara, pošto je postala udovica, preselila u Bule. Ta toplota je bila nekako živa. Pa onda okićena jelka za Božić...

Gaston postade nestrpljiv.

– Ma, zašto mi to sve pričaš?

– Zašto? Šta znam ja... zato što mi je palo na pamet.

– Hoćeš da ti kažem nešto? To sa merdevinama. Misliš da je to bilo samo da bi išao da se ljubakaš sa Marinetom? Ne samo to. To je pre svega bilo da bi sišao sa auto-puta i vratio se u tvoj Parlin, kod Pi-ne-znam-čega!

– Ma, joj! Pa, ne možeš ti da razumeš!

– To sto sam rođen u Pantanu,⁴ znači da ne mogu da razumem nostalgiju jedne seljačine?

– Ja kao znam zašto? Misliš da je meni nešto jasno? Iskren da budem, ima momenata kad život postane baš komplikovan!

– A subotom uveče, idete ponekad na igranku?

Pjeru bi bilo draže da je mogao da sedne pored Marinete i da sedi u tišini kraj nje, ali ta ograda, te rešetke za koje zakači prste stvara distancu između njih, što ih primorava da razgovaraju.

– Ponekad, da, odgovori Marineta migoljeći se. Ali je predaleko. U Lizinjiju nema nikada igranki, pa onda idemo u Bon. Moji roditelji ne vole baš da me puštaju samu. Čerka naših komšija mora da ide sa mnom. Čuvena Žaneta, ozbiljna devojka. Kad je ona tu, imaju poverenja.

Pjer je sanjario.

– Jedne subote ću doći po vas u Lizinji. Ići ćemo u Bon. Povešćemo i Žanetu kad je već tako.

– Doći ćete po mene sa četrdeset tona? – začudi se Marineta s pravom.

– E pa, ne! Imam motor, 350.

– Pa jedan motor za troje, neće nam baš biti udobno.

Nastupi neprijatna tišina. Pjeru se učinilo da nije pokazala preteranu volju. Ili je to možda bio izraz njene želje da se sve odmah desi, pa je lako uviđala praktične prepreke?

– Ali možemo i ovde da igramo – reče ona odjednom, kao da je iznenada došla do otkrića.

Pjer nije razumeo.

– Ovde?

– Pa da, ja imam mali tranzistor – reče ona, saginjući se, pa pokupi prijemnik iz visoke trave.

– Sa ovom rešetkom što nas razdvaja?

---

⁴ Severozapadno predgrađe Pariza. (Prim. prev.)

– Ima plesova gde se ne dodiruje. Džerk,⁵ na primer. Ona uključi radio. Začu se nežna muzika laganog ritma.

– I ovo je džerk? – upita Pjer.

– Ne, ovo je pre valcer. Da ipak probamo?

I ne čekajući odgovor, držeći tranzistor u rukama, ona poče da se okreće u mestu dok ju je Pjer pratio skamenjenog pogleda.

– Hajde, i vi plešete, zar ne?

U početku nespretno, zatim sve slobodnije, on ju je imitirao. Na tridesetak metara, Gaston koji je pošao da traži svog kompanjona ogluvelog za sve pozive, zastade zapanjen kada je otkrio ovu čudnovatu i tužnu scenu, mladića i devojkicu koji pucaju od mladosti i plešu *zajedno* bečki valcer razdvojeni bodljikavom ogradom.

Kada su ponovo krenuli, Gaston je seo za volan. Pjer poseže rukom za radio na kontrolnoj tabli. Odmah se začu Marijetin valcer. Pjer se zavalio, nošen slatkim sanjarenjem. Odjednom mu se činilo da se pejzaž smenjivao pred očima u potpunom skladu sa muzikom, kao da je postojala suštinska povezanost između procvetale Burgonje i Štrausovog carskog Beča. Stare susretljive i aristokratske kuće, harmonična brda i doline, nežnozeleni pašnjaci prolazili su pred njegovim očima.

– Čudo kako je pejzaž lep ovde – reče on na kraju. Na desetine puta sam prošao ovuda, a nikada nisam primetio.

– Muzika čini da imaš taj utisak – objasni mu Gaston. – Kao u filmu. Dobro izabrana muzika jednu scenu učini odmah jačom.

– Ima i šoferšajbna – dodade Pjer.

– Šoferšajbna? Šta hoćeš da kažeš?

– Šoferšajbna, bre, staklo što štiti pejzaž.

– Aha, znači za tebe šoferšajbna postoji da bi štitila pejzaž?

– U neku ruku da. Čini ga još lepšim, pejzaž. Samo ne znam tačno da kažem zbog čega.

A nakon što je malo porazmislio, ispravi se:

– Ma da, znam zašto.

– Hajde onda. Zašto bi šoferšajbna činila pejzaž lepšim?

– Kad sam bio klinac, voleo sam da idem u grad da gledam izloge. Naravno, naročito na dan pred Božić. Sve što je bilo u izlozima bilo je lepo raspoređeno na plišu sa vencima i grančicama jelke. A izlog zabranjuje, sprečava da se dodiruju stvari. I kad bismo ušli u prodavnicu, i izvadili nam tu stvar iz izloga, odmah je postajala bezvezna. Izgubila bi svoj šarm, ako ti je jasno o čemu pričam. A ovde sa šoferšajbnom, pejzaž kao da je u izlogu. Lepo složen i nemoguće ga je dodirnuti. Možda je i zato toliko lep.

– Sve u svemu – zaključio je Gaston – ako sam dobro razumeo, na auto-putu sve same lepe stvari, ali isključivo za gledanje. Nema potrebe da se čovek zaustavi i da posegne za nečim. Nema pipkanja, zabranjeno, sklanjaj papke!

Gaston učuta. Hteo je da doda još nešto, da do kraja izloži svoju ideju, ali je oklevao. Nije hteo loše da postupa prema njemu, tom Pjerou, tako mladom i nespretnom. Na kraju se ipak odlučio.

---

⁵ Vrsta plesa popularna 60-ih godina XX veka. (*Prim. prev.*)

– Ali, eto, reče on poluglasno, auto-put nije nemoguće dirati samo zbog pejzaža. Ima tu i devojaka. Pejzaž iza šoferšajbne, devojke iza tarabe, sve je u izlogu. Nema pipkanja, zabranjeno, sklanjaj papke! To je auto-put!

Pjer nije mrdnuo. Njegova pasivnost je iznervirala Gastona. On prasnu:

– Zar ne, Pjero?!, zaurla on.

Pjer poskoči i pogleda ga zbunjeno.

Ogromni i nepomični obris vozila stajao je pod nebom treperavim od zvezda. Slaba svetlost osvetljavala je unutrašnjost kabine. Gaston, u noćnoj odeći, sa naočarima čeličnog okvira na nosu, zaronjen u roman. Pjer je bio opružen na krevetu kabine, zabrinut za Gastonovo bdenje.

– Šta to radiš? – upitao ga je pospanim glasom.

– Valjda vidiš: čitam.

– Šta čitaš?

– Kad mi se obraćaš i kad ti odgovaram, ne čitam više. Tad prestanem da čitam. Ne može se sve u isto vreme raditi. Dakle, pre nego što sam počeo da pričam, čitao sam roman *Venera iz peska*, tako se zove.

– *Venera iz peska*?

– Da, *Venera iz peska*.

– O čemu se radi?

– Dešava se u pustinji. Tačnije u Tasiliju. To mora da je negde na jugu Sahare. Karavandžije. Tipovi koji prelaze Saharu sa kamilama i prenose robu.

– Je l' interesantno?

– Pa, začudo, čak ima i nekakve veze sa nama.

– Objasni.

– Moje karavandžije hodaju po pesku po ceo bogovetni dan sa svojim kamilama. Prenose robu sa jedne tačke na drugu. Sve u svemu, to su nekadašnje kamiondžije. Ili smo opet mi karavandžije današnjice. Zameniš kamile teretnjacima i pustinju auto-putem, na isto ti dođe.

– Hmm, da – promrmlja Pjer, sanjivo.

Ali Gaston, ponesen temom, nastavi.

– Pa onda, i oaze su tu. Karavandžije se zaustavljaju u oazama, gde ih čekaju izvori vode, palme, devojke. I zbog toga roman nosi naziv *Venera iz peska*. Radi se o jednom izvanrednom devojčurku koji ostaje u oazi. A karavandžije, naravno, sanjaju o njoj. Evo slušaj ovo: *Mladi ratnik je sišao sa svoje bele mehare* – tako se kaže kamila – *sa svoje bele mehare, i potražio Ajšu* – tako se zove devojka – *u senci palmi. Nije je našao jer se skrila kod bunara, posmatrajući mladića, kroz otvor zara kojim je ponovo prekrila lice, kako se trudi da je nađe. Na kraju, on je primeti i prepozna njen nejasni obris kroz grane ružičaste tamariske. Ona se podignu kada ga vide kako se približava, zato što jednoj ženi ne priliči da priča sa muškarcem iz sedećeg položaja. Vidiš, u tim zemljama se sačuvalo poštovanje hijerarhije.*

'Ajša', reče joj on, 'putovah osam dana kroz kamenje Tasilija, ali svaki put kad bi mi se oči zatvorile pod žarkim suncem, tvoje nežno lice bi mi se ukazalo. Ajša, cvetu Sahela, da li si bar jednom pomislila na mene za sve ovo vreme?'

Devojka otkri rozikasti pogled svojih tamnih očiju i beli sjaj svog osmeha.

'Ahmede, Dahamov sine', reče ona, 'tako čvrsto stojiš iza svojih reči ove večeri. Ali sutra, čim sunce nebo zarudi, poći ćeš sa svojom belom meharom ka severu i nećeš se ni osvrnuti. Uistinu, mislim da više voliš svoju kamilu i pustinju nego mene!' Ha, šta kažeš na ovo?

Pjer se okrenu na svom ležaju. Gaston začu uzdah i učini mu se da je prepoznao ime: Marineta!

Dok su se približavali odmorištu „Đurđevak“, Pjer je bio za volanom. Gaston je dremao iza njega na ležaju.

Vozilo se uputi ka odvajanju i zaustavi se.

– Malo ću sići – objasni Pjer.

– Ja se ne mrdam – dopre odgovor sa ležaja.

Pjer krenu ka drveću. Sivo vreme ugasilo je boje i pesmu ptica. A u vazduhu kao da je lebdelo iščekivanje sa prizvukom surove stvarnosti, mrzovolje, gotovo pretnje. Pjer stiže do ograde. Nije primetio ni krave niti čobanicu. Zadržao se načas razočaran, prstiju zakačenih za ogradu. Da zove? Nije imalo smisla. Očigledno da nije bilo nikoga, i zbog toga je čitav šarm nestao. Odjednom, kao da je naprasno odlučio, Pjer se okrenu i dugim koracima dođe do vozila. Vрати se na svoje mesto i krenu na put.

– Nisi se zadržao ovaj put – komentariše spavaonica.

Vozilo započe skretanje velikom brzinom od samog početka i bez opreza stupi na kolovoz auto-puta. Porše, koji je prolazio brzinom meteorita, naglim okretom volana skrenuo je nalevo, uz ljutito blicanje farova. Punim gasom, virtuožno prebacujući iz jedne brzine u drugu, Pjer je vozio najvećom mogućom brzinom, poluprikolicu, nažalost, dupke napunjen. Naiđe sporedni put za izlaz prema Bonu. Vozilo skrenu kao tornado. Izbeumljeni Gaston, sa svojom planinarskom kapicom na glavi, izroni iza sedišta.

– Šta radiš, čoveče? Jesi li poludeo?

– Lizinji, Lizinji-sir-Uš – izgovori Pjer kroz zube. – Moram tamo da odem.

– Ma, znaš li ti koliko će nas to koštati? Tebe baš briga. U koliko sati ćemo stići u Lion večeras? Posle epizode sa merdevinama, misliš da opet možeš da se praviš pametan?

– Šta, samo jedan zaokret. Molim za samo pola sata.

– Pola sata! Ma, daj!

Vozilo se zaustavi na naplatnoj rampi i Pjer pruži karticu.

– Lizinji? Lizinji-sir-Uš? Je l' znaš ti gde je ta zabit?

Čovek odgovori nerazumljivim gestom i nerazgovetnim rečima.

– Šta?

Jedan još manje jasan gest praćen nejasnim zvucima.

– Hajde, ma dobro, zaključi Pjer krećući.

– Sve u svemu, reče mu Gaston, ne znaš gde ideš?

– Lizinji. Lizinji-sir-Uš. Nije dovoljno jasno? Na petsto metara, kaže Marineta.

Vozilo je išlo sve dok nije naišlo na jednu sitnu staricu koja je u jednoj ruci držala kišobran, a u drugoj korpu. Uplašena, naglo ustuknu.

– Gospođo, molim vas, kuda za Lizinji?

Ona se približi i stavi kišobran pod mišku da bi mogla da stavi ruku iza uha.

– Iza njiva? Na koje njive tačno mislite?

– Ne, Lizinji, Lizinji-sir-Uš.

– Za lizanje sirišta? A, pa morate za to u bakalnicu!

Gastonu se učini da mora da se umeša, i preko Pjerovog ramena izgovori razgovetno:

– Ne, gospođo, tražimo Lizinji, -sir-Uš.

Stara se naceri podrugljivo.

– Se ruši? Eh, da, sve je počelo da se ruši, baš dobro da se ruši.

– Sranje! – progundā Pjer dajući kontakt.

Teretnjak je lagano vozio nepun kilometar, i zatim uspori ponovo, pred čovekom koji je gurao kravu, a kojem se obratio Gaston čim ga je ugledao kroz prozor. Bez zaustavljanja, bez ijedne reči, čovek pokaza rukom ka desno.

– Treba skrenuti desno, reče Gaston.

Teški teretnjak s mukom skrenu na lokalni put. Pojavi se jedan dečak na krupnom konju za rad, sa džakom krompira na sedlu.

– Dečko, reci, Lizinji, Lizinji-sir-Uš? Znaš gde je?

Dečak gleda tupavo.

– Pa šta, je l' poznaješ ili ne? Lizinji?

Ponovo tišina. Zatim konj ispruži vrat, otkri svoje ogromno i žuto zubalo, i zanjišta podrugljivo. Dečak, kao zaražen, odmah za njim puče od smeha.

– Ma, pusti – posavetova ga Gaston. Vidiš da nije normalan!

– Pa kakvo je ovo buđavo mesto! – viknu Pjer. – Je l' oni to namerno?

Stigoše do raskrsnice sa seoskim putem. Stoji šipka, ali znaka nigde. Pjer skoči na uzvišicu i stade da razgleda travu oko stuba te na kraju nađe metalnu tablu sa nekoliko naziva sela među kojima je stajao i Lizinji.

– Pogledaj! Je l' vidiš? Lizinji, tri kilometra! – pobednički će on.

– Pa da, samo što je tebi rečeno petsto metara – podseti ga Gaston.

– To znači da smo se prešli!

Vozilo se pokrenu i uputi na seoski put.

– Pa nećeš nas valjda uvući u to! – uzviknu Gaston.

– Pa da, zašto? Pogledaj, samo ide.

Vozilo ide podrhtavajući kao kakav brod. Grane grebu bokove kamiona, neke čiste šoferšajbnu.

– E baš smo se lepo uvalili, zakuka Gaston.

– Malodušnost donosi nesreću.

– Ponekad se radi samo o smotrenosti. Gle! Vidi šta se dešava ispred!

Izlazeći iz krivine, ugledaše traktor sa prikolicom koja je zauzimala čitavu širinu puta. Opšti zastoj. Pjer siđe i porazgovara ukratko sa čovekom za traktorom. Zatim se vrati na mesto pored Gastona.

– Kaže da možemo da ga pretekemo malo dalje. Povuci će se.

Započinje delikatan manevar. Teretnjak ide korak po korak, terajući pred sobom traktor kojem je smetala prikolica. I zaista, stigoše do proširenja, doduše ne toliko velikog. Teretnjak se povuče na desnu stranu koliko god je mogao, oprezno. Traktor poče da ga obilazi. Prikolica ne prolazi. Teretnjak se pomeri još nekoliko metara, zatim krenu ponovo unapred, držeći desnu stranu. Oslobodio se prolaz za prikolicu, ali vozilo se pod svojom težinom

opasno nakrivilo nadesno. Pjer daje gas. Motor uzalud riče. Desni točkovi su se zarili u travu i mekanu zemlju.

– Eto! Zaglavljani smo, konstatuje Gaston trijumfujući zloslutno.

– Ne brini se, sve sam ja predvideo.

– Ti si sve predvideo?

– Pa da, šta, je l' imamo traktor? On će nas izvući odavde!

Pjer je sišao, a Gaston ga gleda kako pregovara sa traktoristom. Ovaj gestovima odbija. Pjer vadi novčanik. Ponovno odbijanje. Na kraju traktor krenu i prikolica pređe teretnjak. Gaston skoči na zemlju i potrča za traktorom.

– Recite, idemo za Lizinji. Lizinji-sir-Uš. Je l' znate gde je to?

Pokretom ruke traktorista pokaže pravac u kom se i sam kretao. Utučen, Gaston se vraća do Pjera, koji je preturao kabinu tražeći kabl.

– Dobra vest – reče mu on. – Moraćemo da se vratimo.

Ali, bili su još daleko od toga. Pošto je odmotao kabl, Pjer se spusti ispod kamiona da bi zakačio kabl za čekrk. Zatim pođe u izvidnicu sa drugim krajem kabla u potrazi za čvrstim osloncem za vezivanje. Oklevao je ispred jednog drveta, zatim drugog, i na kraju se odlučio za jedan stari krst sa raspećem koji se uzdizao nad raskrscicom sa jednim zemljanim putem. On obmota donji deo postolja kablom i vrati se u kabinu. Motor čekrka zaprede i kabl se počeo polako povlačiti i uvijati nad kamenjem s puta, na kraju se zategnu i zavibrira. Pjer se zaustavi, kao da bi skupio snagu pred napor. Zatim, ponovo pokrenu električni čekrk, nadživši se nad volanom, kao da će tako moći da doprinese da se vozilo od 40 tona izvuče iz jarka. Gaston je čitavu operaciju posmatrao iz pozadine kabine. Zna da železni kabl koji se pokida može kao smrtonosni udarac bičem pokositi po nogama nesrećnika koji se nađe na nezgodnom mestu. Vozilo se zatrese i veoma polako se izvuče iz vlažne zemlje. Pjer je, ne ispuštajući iz pogleda zemlju, merio kako vozilo napreduje metar po metar. Gaston je prvi opazio kako raspeće počinje opasno da se pomera, a zatim i kako se naglo ruši u travu u trenutku kada su sva četiri točka konačno dotakla kolovoz.

– Raspeće! Jesi li video šta si uradio?

Pjer, srećan što je uspeo da završi priču, samo je slegnuo ramenima.

– Videćeš, na kraju ćemo i u zatvor dospeti.

– Da je onaj jadnik hteo da nam pomogne sa traktorom, do svega ovoga ne bi došlo!

– To žandarmima objasni!

Vozilo je nastavilo put drmusajući se na neravnom putu.

– Lep je seoski pejzaž, ali ne zaboravi da ćemo ipak morati da napravimo polukrug.

– Stići ćemo negde na kraju.

Nakon kilometra stigoše do ulaska u gradić. Bakalnica-kafić, drogerija, redovi zardalih cevi koje su podupirale cirkade za pijacu i, u samom dnu, spomenik žrtvama – junak iz Prvog svetskog rata koji juriša sa podignutim bajonetom na pušci, sa cokulom na kacigi sa špicem. Za manevrisanje vozilom nije idealno, ali nema drugog izbora. Gaston siđe kako bi upravljao operacijom. Trebalo je iskoristiti jednu uličicu koja se penjala, ući u nju prednjim delom vučnog dela, a zatim skrenuti u rikverc ulevo. Problem je što se u uličicu nije moglo više zaći, kako bi zahvat vozila mogao biti širi. Trebalo je pokušati ići što više u rikverc, tačno do samog spomenika žrtvama.

Gaston je trčao od zadnjeg dela prikolice, do prozora kabine, kako bi usmeravao Pjerov manevar.

– Napred slobodno!... Još... Stop... Skreni desno sad... Nazad... Stop... Skreni levo... Napred...

Bilo je kao da se pomeraju u kutiji šibica. Odsustvo prolaznika ili meštana činilo je da neprijatnost, koju su ova dva čoveka osećala još od samog početka avanture, bude još veća. U koju li su to zemlju stigli? Da li će uspeti da se izvuku?

Ostalo je još najteže, jer je blatobran prednjeg dela kamiona tik uz izlog drogerije, a zadnji deo prikolice otvorena pretnja spomeniku. Ali Gaston ima dobro oko. Viče, trči, sav se uzvrpoljio. Jadni Gaston, on koji ne voli nepredviđene situacije i uzaludne napore, baš mu je danas dan!

Teretnjak ne može više ni centimetra napred, jer su se ispred nalazile kreme protiv di-sajnih problema, biljni čajevi i reumatski pojasevi. Pjer dođe do kraja i počne da ide unazad. Ima neki magloviti osećaj da zbog previše opreznog Gastona pri svakom manevaru gubi dragocene centimetre. Sa njim se svaki put mora biti pomalo nasilan! Rikverc. Gastonov glas dopire izdaleka, ali se ipak čuje.

– Hajde! Polako. Još. Još. Polako. Stop, dobro je.

Ali Pjer je ubeđen da ima još dobar metar prostora. Taj patrljak može da doprinese da se izbegnu dodatni manevari. Dakle, nastavlja u rikverc. Gastonov glas je sluđen.

– Stop! Stani! Pa, stani, blagi bože!

Prvo se začu grebanje, zatim potmulji udarac. Pjer se najzad zaustavi i skoči na zemlju.

Junak koji je držao bajonet sa dve ruke, više nema ni bajoneta, ni šaka, ni ruku. A stoički se branio, jer je na prikolici ostavljena ozbiljna ogrebotina. Gaston se sagnu i pokupi nekoliko komadića bronzine.

– Eto ga sad osakaćen, zaključio Pjer. Na kraju krajeva, ratni invalid, to i nije tako loše, zar ne? Gaston slegnu ramenima.

– E sad već treba ići u žandarmeriju. Ne možemo izbeći. Ti i tvoje prokletno mesto – sir-Uš, za danas je dosta!

Zbog formalnosti ih zadržase oko dva sata. Kada su izašli iz žandarmerije, bila je već pala noć. Gaston je primetio da je Pjer, mračan, odlučan, kao opsednut prigušenom ljutnjom, zaboravio da pita kuda se ide za Lizinji. Šta su radili u tom mestu sa vozilom od četrdeset tona? Na to pitanje žandarma, spomenuli su nekakav deo koji je hitno trebalo promeniti, garažu na koju ih je neko uputio, i nesporazume koji su padali jedan za drugim.

Sad je trebalo samo još da stignu do auto-puta. Gaston je seo za volan. Pjer je i dalje bio povučen u olujnu tišinu. Prešli su dva kilometra, kad pucanj petarde nadglasa brujanje motora.

– Šta li je sad opet? – zabrinu se Gaston.

– Ništa – mrsko odgovori Pjer. – Iz motora je.

Nastaviše sve dok im bleđa, zaslepljujuća svetlost ne prepreči put. Gaston se zaustavi.

– Ček, reče Pjer, sad ću da vidim.

Skoči iz kabine. Bio je to samo ručni vatromet zvani bengalska vatra koji je završio svoj put na kolovozu. Pjer je krenuo da se popne nazad, kad odjednom prasnuše trube, divlje i groteskno, dok ga maskirani plesači okružišu mašući krpama uvis. Neki su imali frulice, a neki trube. Pjer se branio, želeći da izađe iz tog burlesknog kola. Zatrpavaju ga konfetama,

jedan Pjero ga zamrsi u svoje zmijolike ukrase, jedan sa ružičastom maskom praseta isplazi u njegovom pravcu papirni jezik.

– Hajde više, završite, budale kretenske!

Jedna petarda eksplodira pod njegovim nogama. Pjer uhvati prase za revere, ljutito ga produrma i stavi mu pesnicu na njušku, koja se savi i udubi pod pritiskom. Ostali dolaze u pomoć. Pjer pade, pošto mu neko podmetnu nogu. Tada se Gaston skotrlja iz kamiona sa baterijskom lampom. Urla.

– Prekinite, divljaci jedni! Mi nismo došli da se zafrkavamo. A poznajemo vaše žandarme, pozvaćemo ih!

Metete se smiri. Tipovi skinuše maske i otkriše svoja radosna lica uparađenih seljačića u nedeljnom odelu. Svaki na reveru nosi trobojnu kokardu i napretek tračica, oznaku mladih guštera.

– Pa, šta? Idemo da služimo rok, pa se šalimo! Tako to ide!

– A vi, šta vi radite sa tim teretnjakom? Selite se?

Pokazuju svi prstom na slepoočnicu, urlajući od smeha.

– E pa, da, oni se sele!

Pjer trlja leđa u visini bubrega. Gaston je požurio da ga potera prema vozilu i pomogne mu da se popne u kabinu pre nego što stvari krenu pogrešnim tokom.

Na auto-putu, vozeći, krajičkom oka nadgledao je ukočeni, povređeni profil svog kompanjona, njegovo lice prošarano retkim i naglim svetlima saobraćaja.

– Znaš šta, taj tvoj Lizinji, na kraju će on. E pa, baš se pitam da li on uopšte postoji. I da te tvoja Marineta možda nije dobro nasamarila.

– To da Lizinji ne postoji, to je moguće, odgovori Pjer posle duge tišine. Ali Marineta se nije našalila sa mnom, ne.

– Ako te nije nasamarila, objasni mi zašto ti je onda dala ime sela koje ne postoji?

Ponovo nastupi tišina i Gaston je bio prinuđen da čuje odgovor koji ga skameni:

– Možda zato što ta Marineta ni sama ne postoji. Pa tako, za devojkicu koja ne postoji, normalno je da živi u selu koje ne postoji, zar ne?

Već je uveliko bilo osvanulo kada se sledećeg dana vozilo opet približavalo odmorištu „Đurđevak“ na putu za Pariz. Pjer je bio za volanom. I dalje je bio smrknut zbog jučerašnjeg dana i prekidao je tišinu samo da bi gundao i psovao. Gaston, zavaljen u svom kutku, posmatrao ga je zabrinuto. Putničko vozilo ih preteknu i pređe pomalo prebrzo na desnu stranu. Pjer planu.

– Evo ih! Turisti! Kakvo smeće na putevima! A gde god je udes, uvek su kamiondžije krive! Zašto vozom ne idu da se zabavljaju, na godišnji odmor!

Gaston okrenu glavu na drugu stranu. Sad jedan spaček krenu da ih pretiče.

– Čak su i zverke sa dve šape počele! Još plus žena za volanom. Ako ide sporije od nas, zašto mora po svaku cenu da pređe ispred?

Na veliko iznenađenje Gastona, Pjer ipak uspori, i spaček ih pređe bez ikakvih poteškoća. Dok je prolazila, žena im se zahvali mašući.

– Baš si fin – primeti Gaston, pošto je Pjer nastavio da usporava – samo, nakon jučerašnjeg ispada, nemamo više vremena za gubljenje.

On tad shvati da Pjer usporava i daje desni žmigavac i upućuje se prema desnoj strani auto-puta. Razumeo je kad je ugledao odmoriste „Đurđevak“ sa druge strane puta.

– A ne, sranje! Pa nećeš valjda ponovo!

Bez ijedne reči, Pjer iskoči iz kamiona. Vrlo je teško preći dva kolovoza gde intenzivno i velikom brzinom prolaze vozila u jednom pa u drugom smeru. Pjera to očigledno nije ni najmanje zanimalo. Rekao bi čovek da je oslepeo.

– Pjer, pa ti si poludeo! Pa, pazi, blagi bože!

Pjera je zamalo izbegao jedan mercedes koji se bunio, snažno pritisnuvši sirenu. On povraća snagu i stiže do pregrade koja je razdvajala kolovoze. Preskoči ih i krenu ka kolovozu Pariz–unutrašnjost. Jedan teretnjak prođe tik pored njega i natera ga da se zaustavi. On krenu ponovo očajničkim skokom pokušavajući da izbegne jedan sitroen DS. Još jedan skok. Jedan udarac ga zavrti, još jedan udarac ga posla ka tlu, ali pre nego što dodirnu tlo, snažan udarac ga ponovo vinu u vazduh. „Kao da su kola igrala fudbal sa njim“, objašnjavao je Gaston kasnije. Čula se škripa guma i buka sirena. Stvorio se zastoje u saobraćaju.

Gaston je prvi uz Pjera. Uz pomoć tri vozača automobila, doneli su ga do njihovog vozila. Okrvavljena Pjerova glava išla je po inerciji čias na levu čias na desnu stranu.

Gaston ju je pridržao rukama. I gledao ga u oči nežno i sa dubokim žaljenjem. Tada se pomaknuše Pjerove usne. Hteo je nešto da kaže. Mrmljao je. Zatim polako, reči se dovedoše u red:

– Auto-put... promrmljao je. Auto-put... Vidiš, Gastone, kad si sa auto-puta... ne treba da želiš da izađeš sa njega.

Nešto kasnije, poluprikolica, koju je vozio Gaston, ponovo je jezdila putem. Ispred nje išlo je ambulantno vozilo sa rotacionim svetlom. Ubrzo zatim ambulantna kola predoše na desnu stranu, ka izlazu za Bon. Vozilo ga preteknu i nastavi za Pariz. Hitna pomoć uspori na rampi i prođe pored table, sa natpisom, koji Pjer u nesvesti nije mogao pročitati: Lizinji-sir-Uš 0,5 km.

*(Sa francuskog prevela **Nina Prosenica**)*